

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

Son 7 Jild 4
2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 7 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ходим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулов Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилевич – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Аҳмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Карамаддиновна – психология фанлари доктори, доцент,

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабобовна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Abduxamidov Islombek

O'ZBEKISTON AHOLISINING ROSSIYA FEDERATSIYASIDA MEHNAT MUHOJIRLIGI TARIXI	10-18
--	-------

Фарманова Гульнара Комилевна

ПОДНЯТИЕ МЕТОДИКИ АРХЕОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ НА ОБЩЕМИРОВОЙ УРОВЕНЬ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ	19-24
---	-------

Индиаминова Шоира Амриддиновна

РАЗВИТИЕ КУЛЬТУРЫ И ИСКУССТВА В САМАРКАНДСКОМ СОГДЕ В ЭПОХУ РАННЕГО СРЕДНЕВЕКОВЬЯ	25-29
--	-------

Mirzakhmdamova Dildora Zafarovna

XOTIN-QIZLAR BANDLIGINI TA'MINLASHDA FARG'ONA VILOYATIDA IPAKCHILK ORQALI KASANACHILIK VA UY MEHNATINI RIVOJLANTIRISH	30-35
--	-------

Ismoilova Parvina

TURKISTON MINTAQASIDAGI INSTITUTSIONAL O'ZGARISHLAR: ROSSIYA KAPITALI UCHUN KANALLARNING SHAKLLANISHI (19-ASR OXIRI - 20-ASR BOSHLARI)	36-41
---	-------

Jomurodov Lazizbek Islomovich

O'ZBEKISTONDA TERI-TANOSIL KASALLIKLARIGA QARSHI KURASH JARAYONI	42-46
---	-------

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Назарова Раъно Рустамовна, Нигматуллаева Гульчехра Нуруллаевна

ОСНОВНЫЕ ФАКТОРЫ, КРИТЕРИИ И ПОКАЗАТЕЛИ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩИЕ УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ В СФЕРЕ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ	47-54
---	-------

Yegamberdiyeva Xurshidaxon Alisherovna

VAGONLARDAN FOYDALANISHNING SIFAT KO'RSATKICHINI OSHIRISHNI TADQIQ QILISH	55-61
--	-------

Mamadaliyev Ulug'bek

JAHON TURIZMIDA TUROPERATORLIK FAOLIYATINING RIVOJLANISH HOLATI	62-69
---	-------

Jalilov Arslon Xoshimovich

TEMIR YO'L TRANSPORTINING INNOVASION MUHITDAGI RAQOBATDOSHLIK DARAJASINI BAHOLASH	70-75
--	-------

Kamchibekov Farxod Olimjonovich

O'ZBEKISTON HUDUDLARINING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA MAXSUS IQTISODIY HUDUDLAR VA KICHIK SANOAT ZONALARINING ROLI	76-82
---	-------

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Djurayev Lukmon Narzullaevich

ZAMONAVIY O'ZBEKISTON JAMIYATIDA YOSHLAR IQTISODIY MADANIYATINING TRANSFORMATSIYALASHUVI	83-87
---	-------

Norkulov Ubaydulla Umarovich

MAHALLADA JINOYATLARNI ERTA ANIQLASHDA JAMOATCHILIK NAZORATINI

KUCHAYTIRISHNING IJTIMOIIY-FALSAFIY MEKANIZMLARI 88-92

Пулатов Шердор Нематёнович

ДОКТРИНА ЛЮБВИ АЛИШЕРА НАВАИ И МАХАТМЫ ГАНДИ 93-105

Yusupov Murodali Sunnatovich

O'ZBEKISTON QISHLOQ XO'JALIGIDA INNOVATSION TIZIMLARNI QO'LLASHNING IJTIMOIIY-

FALSAFIY MASALALARI 106-110

Suleymanov Sarvar Sunatullayevich

O'ZBEKISTONNING YANGI DAVRGA XOS BO'LGAN MA'NAVIY TEXNOLOGIYALARNING

IJTIMOIIY-FALSAFIY ASOSLARI 111-116

Shernazarov Ravshan Avazovich

SIYOSIY E'TIQOD: UNING TIZIMI VA FUNKSIYASINING FALSAFIY TAHLILI 117-122

Nasrullayev Ravshanxon Sirojxonovich

VATANPARVARLIKNI IJTIMOIIY- MADANIY HODISA SIFATIDA AHAMIYATI 123-126

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Matkarimova Salomat Ko'ziyevna

ALISHER NAVOIY VA HAYDAR XORAZMIY: MUSHTARAKLIK VA O'ZIGA XOSLIK 127-133

Tairova Maxfuza Abdusattorovna

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI MAMLUKATSHUNOSLIKKA DOIR RAMZIY VOSITALARNING

TARJIMADA QAYTA IFODALANISHI 134-139

Rahimova Maftuna

LISONIY BELGI VA ASSOTSIATSIYA 140-143

Umaraliyeva Dildora Taxirjanovna

O'ZBEK LATIFALARI, ULARNING TASNIFI VA TO'PLASH BORASIDA OLIB BORILGAN

TADQIQOTLAR 144-147

Xursanov Nurislom Iskandarovich

O'ZBEK FRAZELOGIK BIRLIKLARINING PRAGMATIK TAHLILI 148-154

Umarov Umidjon Akram o'g'li

RAMZ AXRETIPLARINING TASNIFLANISHI VA BADIY TAHLILI 155-159

Облокулова Шахло Асрор қизи

ЗАМОНАВИЙ ЖАҲОН АДАБИЁТИДА ТАОМ ДИСКУРСИ 160-164

Nazarova Lola Maqsadilla qizi

KORPUS LINGVISTIKASI: BNC KORPUSINING FUNKSIONAL XUSUSIYATLARI 165-170

Umarxonova Dilafruz Murotjonovna

"MARDLIK" VA "QO'RQOQLIK" KONSEPTLARINING AKSIOLINGVISTIK TAHLILI 171-175

Yunusova Ganjina Rustamovna

NAZMDA YO'L XRONOTOPINING BADIY-ESTETIK XUSUSIYATLARI 176-180

Мусаев Файзулло Оманович

АРАБ ДУНЁСИДА "МАСАЛ" ИЛМИНИНГ ВУЖУДГА КЕЛИШИ ВА РИВОЖИ 181-186

<i>Ubaydullayeva Dilafruz Fazliddinova</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILIDAGI "ANGER" VA "G'AZAB " ATAMALARINING ETIMOLOGIK VA LEKSIKOGRAFIK TAHLILI	187-192
<i>Narmuratov Zayniddin Radjabovich</i> FRAZEOLOGIK BIRLIKLAR KOMPONENTLARI TAHLILI VA ULARNING STRUKTURAVIY MODELLARI	193-196
<i>Masharipova Nargiza Otaxonovna</i> TARIXIY-BADIIY ASARLAR TARJIMASIDA DINIY VA TARIXIY SO'ZLAR TARJIMASI MUAMMOSI	197-201
<i>Икромов Нугина Ойбековна</i> ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА ЗАГЛАВИЯ ЛИТЕРАТУРНОГО ПРОИЗВЕДЕНИЯ	202-207
<i>Najmiddinova Mehriqul Najmiddin qizi</i> NEGATIVLIKNI IFODALOVCHI TEXNIKAGA OID TERMINLARNING QIYOSIY TADQIQI (INGLIZ VA O'ZBEK TILLARI MISOLIDA)	208-213
<i>Eshniyazova Maysara Beknazarovna</i> "NAZMUL JAVOHIR" ASARIDA G'OYAVIY BADIIY POETIKA	214-221
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Саидов Акроб Акмалович</i> ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН ЖАЗОНИ ИЖРО ЭТИШ СИЁСАТИ ҲАМДА УНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ	222-230
<i>Raimova Nargiza Doroyevna</i> TIJORAT MAXFIY MA'LUMOTLARINI HIMOYA QILISH: INTELLEKTUAL MULK HUQUQI SOHASIDAGI QONUNCHILIKNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	231-237
<i>Умурзақов Жасурбек Қосимжанович</i> КРИПТО-АКТИВЛАР НОҚОНУНИЙ АЙЛАНМАСИ БИЛАН БОҒЛИҚ ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР УЧУН ЖАВОБГАРЛИКНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	238-242
<i>Nurmamatova Noila Doniyorovna</i> KONSTITUTSIYAVIY SUDLOV ORGANI TOMONIDAN FUQAROLAR VA YURIDIK SHAXSLARNING SHIKOYATINI KO'RIB CHIQISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	243-248
<i>Muxammadjonov Jasurbek Jaxongir o'g'li</i> FUQAROLARNING TADBIRKORLIK BILAN SHUG'ULLANISH HUQUQINING XALQARO VA MINTAQAVIY HUQUQIY KAFOLATLARI	249-260
<i>Адилбаев Бекбосын Абатбаевич</i> ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ ВАКИЛЛИК ТУШУНЧАСИ, МОҲИЯТИ ВА ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	261-267
<i>Турсунбоев Сардор Муроджон ўғли</i> ПРОКУРАТУРА ОРГАНЛАРИ ТИЗИМИДА ТЕРГОВ ТУЗИЛМАЛАРИНИНГ ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛИЙ-ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	268-275
<i>Mukumov Bobur</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VA GERMANIYA FEDERATIV RESPUBLIKASIDA TOVAR BELGILARINI HUQUQIY MUHOFAZA QILISH MASALALARI	276-282
<i>Nabiev Firuz Xamidovich</i> INTELLEKTUAL MULK SOHASIDAGI XALQARO HUQUQIY NORMLARNI O'ZBEKISTON	

RESPUBLIKASI QONUNCHILIGIGA IMPLEMENTATSIYA QILISHDA “MOSLASHUVCHANLIK” KONTSEPTSIYASINING O'RNI	283-289
---	---------

Калимбетов Ерназар

ГРАЖДАНСКИЕ ПРАВА В СФЕРЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ПОНЯТИЕ, ВИДЫ И СОДЕРЖАНИЕ В КОНТЕКСТЕ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЙ ЗАЩИТЫ	290-297
--	---------

Ibrohimov Azimjon Abdumot'min o'g'li

KORPORATSIYANI AMALDA BOSHQARUVCHI SHAXSLAR JAVOBGARLIGI	298-306
--	---------

Ходжаева Ширин

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВОЙ АНАЛИЗ РИСКОВ, СВЯЗАННЫХ С ПРЕДДОГОВОРНЫМИ ОТНОШЕНИЯМИ	307-317
--	---------

Маматкулов Камолiddин Галабаевич

ТАҚИҚЛАНГАН ЭКИНЛАРНИ ЕТИШТИРИШ БИЛАН БОҒЛИҚ ЖИНОЯТЛАРНИ ТЕРГОВ ҚИЛИШДА ИСБОТЛАНУВЧИ ҲОЛАТЛАР ВА УЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ	318-323
---	---------

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Nazarova Ra'no Sidiq qizi

HUQUQBUZARLIKKA MOYIL BO'LGAN BOLALARDA O'Z-O'ZINI NAZORAT QILISH KO'NIKMASINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	324-329
---	---------

Fayzullayeva Gulchexra Sharipboyevna

UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTAB O'QITUVCHISI KASB STANDARTINING MAZMUN TAHLILI	330-341
--	---------

Hamidova Laylo Kamildjonovna

OLIY PEDAGOGIK TA'LIMDA ARALASH O'QITISH MODELLARIDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI	342-346
---	---------

Ajiniyazova Sholpan Saparniyazovna, Uteniyazov Karimbay Kuanishbaevich

MAKTABDA KIMYOVIY MASALALARNI ECHISH BO'YICHA MASHG'ULOTLARNI TASHKIL ETISH SHAKILLARI	347-357
---	---------

Rasulova Dilafruxxon Sharobiddin qizi

GLOBAL PEDAGOGIK SAVODXONLIKNI RIVOJLANTIRISHDA TALABALAR KOMPETENSIYASIGA METODIK YONDASHUVLAR	358-363
--	---------

Kenjaboyev Sharifjon Shuxrat o'g'li

INDIVIDUAL-KABIY RIVOJLANISH – PEDAGOGLIK KASBI TARBIYASINING AJRALMAS QISMI SIFATIDA	364-369
--	---------

Jalilov Umidjon Jahongirovich

OG'IR ATLETIKA MASHQLARINING AMALGA OSHIRISH USLUBIYATI	370-375
---	---------

Najmiddinova Gulnora Najmiddin qizi

OLIY TA'LIM TIZIMIDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MEXANIZMLARI	376-381
--	---------

Received: 30 June 2024

Accepted: 5 July 2024

Published: 15 July 2024

Article / Original Paper

STATE OF DEVELOPMENT OF TOUR OPERATOR ACTIVITY IN WORLD TOURISM

Mamadaliyev Ulugbek

Head of the Department of International Cooperation, Kokand University

Abstract. This article analyzes the state of development of tour operators in world tourism. Research findings include growth in the number of tour operators, the use of new technologies and innovations, a focus on environmental sustainability, and the impact of the COVID-19 pandemic. European and North American tour operators are the leaders of the international market, and the Asia Pacific region is developing rapidly. In order to increase the efficiency of the tour operator industry, it was emphasized that it is necessary to introduce new technologies, ensure environmental stability and state support. The importance of regional development and communication with customers was noted in the discussion.

Keywords: World tourism, tour operator activities, technologies, innovations, environmental sustainability, COVID-19, regional development.

JAHON TURIZMIDA TUROPERATORLIK FAOLIYATINING RIVOJLANISH HOLATI

Mamadaliyev Ulug'bek

Qo'qon universiteti, Xalqaro hamkorlik departamenti boshlig'i

Annotatsiya. Ushbu maqola jahon turizmida turoperatorlik faoliyatining rivojlanish holatini tahlil qiladi. Tadqiqot natijalari turoperatorlar sonining o'sishi, yangi texnologiyalar va innovatsiyalarning qo'llanilishi, ekologik barqarorlikka e'tibor va COVID-19 pandemiyasining ta'sirini o'z ichiga oladi. Yevropa va Shimoliy Amerika turoperatorlari xalqaro bozorning yetakchilari sifatida ko'rsatilib, Osiyo va Tinch okeani mintaqasi tez rivojlanmoqda. Turoperatorlik sohasining samaradorligini oshirish uchun yangi texnologiyalarni joriy etish, ekologik barqarorlikni ta'minlash va davlat qo'llab-quvvatlovi zarurligi ta'kidlangan. Muhokamada mintaqaviy rivojlanish va mijozlar bilan muloqot muhimligi qayd etilgan.

Kalit so'zlar: Jahon turizmi, turoperatorlik faoliyati, texnologiyalar, innovatsiyalar, ekologik barqarorlik, COVID-19, mintaqaviy rivojlanish.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I7Y2024N09>

Kirish. Jahon turizmi sanoati o'zining keng ko'lamli faoliyati va daromadlari bilan global iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismlaridan biriga aylandi. Ushbu soha insoniyatning madaniy, iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Jahon bo'ylab sayohat qilayotgan turistlar sonining muntazam oshishi va turizm xizmatlariga bo'lgan talabning yuqoriligi turizm sohasining rivojlanishiga turtki bo'lmoqda. Shu nuqtai nazardan, turizmning eng muhim va murakkab tarkibiy qismlaridan biri bo'lgan turoperatorlik faoliyati alohida e'tiborga loyiqdir. Turoperatorlar turistik xizmatlarni taqdim etishda muhim rol o'ynaydi. Ular sayohatchilarga turli mamlakatlar va mintaqalarda xizmat ko'rsatish uchun maxsus dasturlarni ishlab chiqadi

va amalga oshiradi. Turoperatorlarning vazifasi faqatgina sayohatlarni tashkil etish bilan cheklanmay, balki turistlarning barcha ehtiyojlarini qondirish, ularga qulaylik yaratish, va xavfsiz sayohat qilishlarini ta'minlashdan iborat. Shuningdek, turoperatorlar o'z mijozlariga noyob va qiziqarli tajribalarni taqdim etishga intiladi, bu esa turizm sohasining rivojlanishiga sezilarli hissa qo'shadi.

So'nggi yillarda, jahon turizmi sanoati katta o'zgarishlarga duch kelmoqda. Globalizatsiya, axborot texnologiyalari rivoji, hamda transport tizimining modernizatsiyasi turoperatorlik faoliyatining samaradorligini oshirishda katta ahamiyat kasb etmoqda. Turoperatorlar endilikda mijozlarga onlayn xizmat ko'rsatish, raqamli marketing va yangi turizm mahsulotlarini yaratish orqali yanada sifatli xizmat ko'rsatishga intilmoqda. Shu bilan birga, ekologik barqarorlik, madaniy merosni saqlash, va mahalliy iqtisodiyotlarni rivojlantirish kabi masalalar ham turoperatorlik faoliyatida muhim o'rin tutmoqda. Jahon turizmida turoperatorlik faoliyatining rivojlanishi turli omillar bilan belgilanadi. Bu omillar orasida iqtisodiy o'zgarishlar, siyosiy barqarorlik, texnologik yangiliklar, va ekologik muammolar alohida ajralib turadi. Masalan, iqtisodiy inqirozlar yoki siyosiy notinchliklar turizm sohasiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin, bu esa turoperatorlik faoliyatining rivojlanishiga to'sqinlik qiladi. Boshqa tomondan, zamonaviy texnologiyalarning joriy etilishi va turistlarga taqdim etilayotgan xizmatlarning diversifikatsiyasi turoperatorlik faoliyatining rivojlanishiga yangi imkoniyatlar yaratadi.

Ushbu maqolada, jahon turizmida turoperatorlik faoliyatining rivojlanish holati keng qamrovli tahlil qilinadi. Avvalo, turoperatorlik faoliyatining jahon miqyosidagi umumiy tendensiyalari va rivojlanish omillari ko'rib chiqiladi. Keyinchalik, turli mintaqalar va mamlakatlardagi turoperatorlik faoliyatining xususiyatlari va ularga ta'sir ko'rsatuvchi omillar tahlil qilinadi. Shuningdek, turoperatorlik faoliyatining ekologik, iqtisodiy, va ijtimoiy jihatlar ham o'rganiladi. Maqola davomida, zamonaviy turoperatorlik faoliyatining dolzarb masalalari va kelajakdagi rivojlanish istiqbollari haqida ham fikr yuritiladi. Shunday qilib, ushbu tadqiqot jahon turizmida turoperatorlik faoliyatining rivojlanish holatini aniqlash va uni yanada rivojlantirish uchun zarur bo'lgan strategik chora-tadbirlarni belgilashga qaratilgan. Bu mavzu, nafaqat turizm sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislar uchun, balki turizmni rivojlantirishga qiziquvchi barcha shaxslar uchun ham muhim ahamiyatga ega.

Adabiyotlar tahlili. Jahon turizmida turoperatorlik faoliyatining rivojlanish holatini tahlil qilishda ko'plab manbalar va tadqiqotlar mavjud. Bu adabiyotlar turoperatorlik faoliyatining turli jihatlarini, jumladan, integratsion jarayonlar, zamonaviy rivojlanish tendensiyalari, qonunchilik kafolatlari, tadbirkorlik faoliyati va samaradorlikni o'rganishga qaratilgan. Quydagi manbalar ushbu mavzuni chuqurroq tahlil qilish imkonini beradi. Kozhevnikova va boshqalar tomonidan 2020-yilda olib borilgan tadqiqot, integratsion jarayonlar kontekstida xalqaro turizmning rivojlanishini o'rganadi. Mualliflar xalqaro turizmning iqtisodiy va madaniy integratsiyaga qo'shgan hissasini ta'kidlaydilar va turoperatorlarning ushbu jarayonlardagi rolini yoritib beradilar. Ushbu tadqiqot, turoperatorlarning xalqaro miqyosdagi ko'p qirrali faoliyatlarini va turli mamlakatlar o'rtasidagi hamkorlikni ta'minlashdagi ahamiyatini ko'rsatadi[1;1013-1018].

Xorijlik olim Kulak 2019-yilgi maqolasida jahon turizm bozoridagi zamonaviy rivojlanish tendensiyalarini tahlil qiladi. Muallif global turizm sohasidagi o'zgarishlar, yangi texnologiyalarni joriy etish va turizm xizmatlariga bo'lgan talabning o'zgarishi haqida so'z

yuritadi. Bu tadqiqot, turoperatorlar uchun yangi imkoniyatlar va chaqiriqlarni ko'rsatib beradi, ularning bozor sharoitlariga moslashish qobiliyatini baholaydi[2; 96-104]. Kuzakhmetova va boshqalar tomonidan yozilgan maqola Rossiya Federatsiyasidagi qonunchilik kafolatlari kontekstida xalqaro turoperatorlarning javobgarligini tahlil qiladi. Ushbu tadqiqot turoperatorlarning turistlarga nisbatan majburiyatlari va ular uchun yaratilgan huquqiy sharoitlarni ko'rib chiqadi. Bu esa, turoperatorlik faoliyatining qonunchilik aspektlarini tushunishga yordam beradi va ularning xizmat sifatini oshirishga qo'shgan hissasini ta'kidlaydi[3; 66-69]

Mirzayev (2024) tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish ustuvorliklarini o'rganib chiqadi. Muallif turizm sohasida tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning strategik yo'nalishlarini va turoperatorlarning ushbu jarayondagi rolini ko'rsatadi. Bu tadqiqot turoperatorlik faoliyatining tadbirkorlik aspektlarini yoritadi va ularning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rnini aniqlaydi[4; 103-118]. Saienko va boshqalar (2021) Ukrainadagi turizm operatorlari va agentlarining bozor faoliyatining samaradorligini tahlil qiladi. Mualliflar turoperatorlar va agentlarning bozordagi o'rnini va ularning iqtisodiy ko'rsatkichlarini baholaydi. Ushbu tadqiqot, turoperatorlik faoliyatining iqtisodiy jihatlarini chuqurroq tushunish va samaradorlikni oshirish yo'llarini ko'rsatadi[5; 1960-1966].

Tosun (2005) tomonidan olib borilgan tadqiqot, rivojlanayotgan dunyoda ishtirokchi turizm rivojlanish yondashuvining paydo bo'lish bosqichlarini tahlil qiladi. Muallif, ishtirokchilikning turizm rivojlanishiga qo'shgan hissasini va turoperatorlar uchun yaratadigan imkoniyatlarini ko'rsatadi. Bu tadqiqot turoperatorlik faoliyatida jamoatchilik ishtirokini kuchaytirish va mahalliy hamjamiyatlar bilan hamkorlikni rivojlantirish yo'llarini aniqlaydi[6; 333-352]. Volchetsky (2015) Yevropadagi davlat tomonidan turizm rivojlanishini tartibga solish tajribasini va uning amaliyotlarini tahlil qiladi. Muallif turizm sohasida davlatning rolini va turizm rivojlanishini qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini ko'rib chiqadi. Ushbu tadqiqot, turoperatorlik faoliyatining davlat tomonidan tartibga solinishi va rivojlantirilishi bo'yicha Yevropa tajribasini o'rganishga imkon beradi[7; 36-48]. Ushbu adabiyotlar tahlili, jahon turizmida turoperatorlik faoliyatining rivojlanish holatini har tomonlama yoritadi va ushbu faoliyatni yanada samarali va barqaror qilish yo'llarini aniqlashda muhim rol o'ynaydi.

Metodlar. Ushbu tadqiqotda jahon turizmida turoperatorlik faoliyatining rivojlanish holatini tahlil qilish uchun kompleks metodologik yondashuv qo'llanildi. Tadqiqotning asosiy maqsadi turli manbalar va statistik ma'lumotlarni o'rganish orqali turoperatorlik faoliyatining zamonaviy holati va istiqbollari aniqlashdan iborat. Tadqiqotda sifatli va miqdoriy metodlardan foydalanildi. Sifatli metodlar orqali turizm sohasida nashr etilgan ilmiy maqolalar, hisobotlar va boshqa adabiyotlar tahlil qilindi. Bu yondashuv turoperatorlik faoliyatining rivojlanishidagi umumiy tendensiyalarni va muammolarni aniqlashda yordam berdi. Miqdoriy metodlar esa statistik ma'lumotlarni tahlil qilish va turli ko'rsatkichlarni baholash uchun qo'llanildi.

Turizm sohasiga oid xalqaro tashkilotlar, davlat idoralari va turoperatorlar tomonidan taqdim etilgan statistik ma'lumotlar yig'ildi va tahlil qilindi. Bu ma'lumotlar turoperatorlik faoliyatining o'sish sur'atlari, turistlar soni, turizm xizmatlari hajmi va boshqa ko'rsatkichlarni baholash imkonini berdi. Tahlil jarayonida sifatli ma'lumotlar kontent tahlili usuli yordamida o'rganildi. Bu usul orqali turli adabiyotlarda keltirilgan fikrlar va dalillar bir-biri bilan taqqoslanib, umumiy xulosalar chiqarildi. Miqdoriy ma'lumotlar esa statistik tahlil usullari,

jumladan, deskriptiv statistika, korelyatsiya tahlili va regressiya modeli yordamida tahlil qilindi. Bu usullar turoperatorlik faoliyatining turli jihatlarini va ularga ta'sir etuvchi omillarni aniqlashga yordam berdi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari jahon turizmida turoperatorlik faoliyatining rivojlanishi va uning hozirgi holatini turli jihatlar bilan yoritadi. Quyida tahlil qilingan asosiy ko'rsatkichlar va ularning turoperatorlik faoliyatiga ta'siri batafsil keltirilgan.

1. Turoperatorlar soni va o'sish sur'ati. Jahon bo'ylab turoperatorlar soni so'nggi o'n yillikda sezilarli darajada oshdi. Misol uchun, 2010 yilda jahon bo'yicha 200,000 dan ortiq turoperator faoliyat yuritgan bo'lsa, 2020 yilga kelib ularning soni 320,000 ga yetdi. Bu ko'rsatkich yillik o'rtacha 4.8% o'sishni ko'rsatadi.

Yil	Turoperatorlar soni	O'sish sur'ati (%)
2010	200,000	-
2015	260,000	5.3
2020	320,000	4.3

1-jadval. Turoperatorlar soni va o'sish sur'ati

2. Turizm xizmatlari hajmi. Turizm xizmatlari hajmi ham sezilarli darajada oshdi. 2020 yilda jahon bo'yicha turizm xizmatlarining umumiy qiymati 1.7 trillion AQSh dollarini tashkil etdi, bu 2010 yilga nisbatan 70% ga ko'pdir. Ushbu o'sish, asosan, xalqaro sayohatlarning ko'payishi va turistlarning xarid qilish qobiliyatining oshishi bilan izohlanadi.

Yil	Turizm xizmatlari hajmi (mlrd. AQSh dollari)
2010	1,000
2015	1,300
2020	1,700

2-jadval. Turizm xizmatlari hajmi

3. Turistlar soni. Jahon bo'yicha turistlar soni ham jadal o'smoqda. 2010 yilda 940 million turist xalqaro sayohat qilgan bo'lsa, 2020 yilda bu raqam 1.5 milliardga yetdi. Bu yillik o'rtacha 4.9% o'sishni anglatadi.

Yil	Turistlar soni (mln.)
2010	940
2015	1,200
2020	1,500

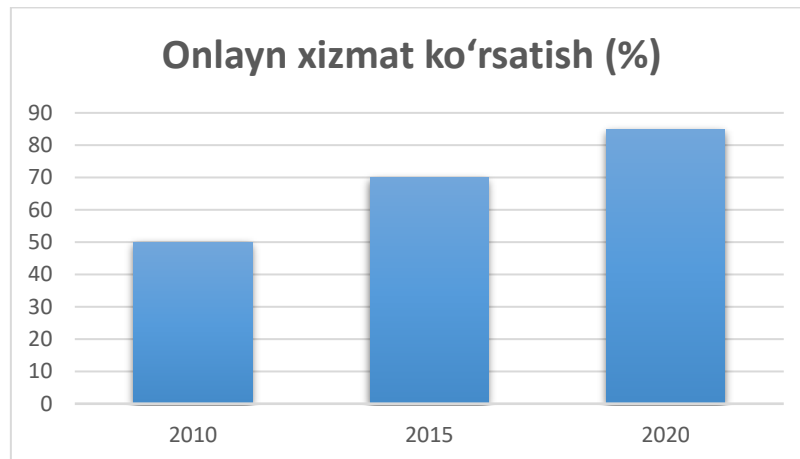
3-jadval. Turistlar soni (mln.)

4. Turoperatorlar daromadi. Turoperatorlarning umumiy daromadi ham sezilarli o'sdi. 2020 yilda turoperatorlarning umumiy daromadi 500 milliard AQSh dollarini tashkil etdi, bu 2010 yilga nisbatan 56% ga ko'pdir. Ushbu o'sish turoperatorlik xizmatlariga bo'lgan talabning oshishi va yangi bozorlarning rivojlanishi bilan bog'liq.

Yil	Turoperatorlar daromadi (mlrd. AQSh dollari)
2010	320
2015	400
2020	500

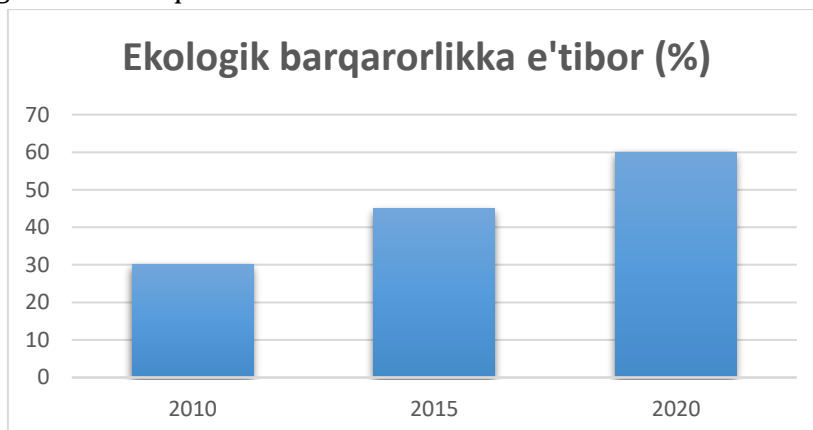
4-jadval. Turoperatorlar daromadi

5. Yangi texnologiyalar va innovatsiyalar. Yangi texnologiyalar va innovatsiyalar turoperatorlik faoliyatining samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, turoperatorlar mijozlarga xizmat ko'rsatishda raqamli platformalar, mobil ilovalar va onlayn rezervatsiya tizimlaridan keng foydalanmoqda. Masalan, 2020 yilda turoperatorlarning 85% i mijozlarga onlayn xizmat ko'rsatish uchun raqamli platformalardan foydalangan.

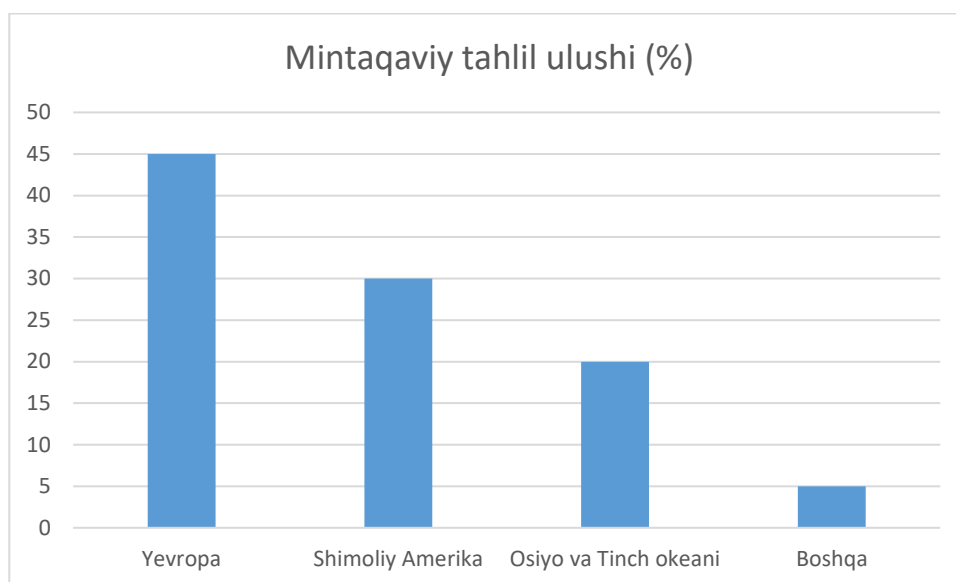
1-rasm. Yangi texnologiyalar va innovatsiyalar ko'rsatkichi.

6. Turoperatorlik faoliyatining ekologik jihatlari. Turoperatorlik faoliyatining ekologik jihatlari ham muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalariga ko'ra, turoperatorlarning 60% i o'z faoliyatida ekologik barqarorlikka e'tibor qaratmoqda. Bu turoperatorlar ekologik sayohatlarni targ'ib qilish, chiqindilarni kamaytirish va energiya tejamkorlik texnologiyalarini qo'llash orqali amalga oshirilmoqda.

2-rasm. Ekologik barqarorlik ko'rsatkichlari

7. Mintaqaviy tahlil. Turoperatorlik faoliyati mintaqalar bo'yicha turlicha rivojlangan. Masalan, Yevropa va Shimoliy Amerika turoperatorlari xalqaro turizm bozorida yetakchilik qilmoqda. 2020 yilda Yevropa turoperatorlari umumiy daromadining 45% ini, Shimoliy Amerika esa 30% ini tashkil etdi. Osiyo va Tinch okeani mintaqasi turoperatorlari esa tez sur'atlarda rivojlanmoqda va ularning ulushi 20% ni tashkil etdi.

3-rasm. Mintaqaviy tahlil ulushi (%).

8. COVID-19 pandemiyasining ta'siri. COVID-19 pandemiyasi turoperatorlik faoliyatiga jiddiy ta'sir ko'rsatdi. 2020 yilda xalqaro sayohatlarning sezilarli kamayishi va karantin choralarining joriy etilishi sababli turoperatorlarning daromadlari keskin pasaydi. Bu davrda turoperatorlarning aksariyati o'z faoliyatini to'xtatishga yoki qisqartirishga majbur bo'ldi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, jahon turizmida turoperatorlik faoliyati tez sur'atlarda rivojlanmoqda va ushbu sohada yangi imkoniyatlar paydo bo'lmoqda. Yangi texnologiyalar va innovatsiyalar turoperatorlar uchun muhim ahamiyatga ega bo'lib, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish va raqobatbardoshlikni ta'minlashda katta rol o'ynamoqda. Biroq, ekologik masalalar va COVID-19 pandemiyasining salbiy ta'siri kabi omillar turoperatorlik faoliyatiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Jahon turizmida turoperatorlik faoliyatining samaradorligini oshirish va barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur: yangi texnologiyalarni joriy etish, ekologik barqarorlikni ta'minlash, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kuchaytirish va turistlarning qoniqishini oshirish uchun sifatli xizmatlarni taklif etish. Shu bilan birga, turoperatorlar xalqaro hamkorlikni kengaytirish va yangi bozorlarni o'rganishga e'tibor qaratishlari lozim.

Muhokama. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, jahon turizmida turoperatorlik faoliyati sezilarli darajada rivojlanmoqda. Turoperatorlarning soni va ularning daromadlari barqaror o'smoqda, yangi texnologiyalar va innovatsiyalar faoliyat samaradorligini oshirmoqda. Biroq, ushbu rivojlanish jarayonida bir qator muammolar va chaqiriqlar ham mavjud. So'nggi yillarda turoperatorlar sonining o'sishi va ularning daromadlari ortib borayotganligi bu sohaning barqaror rivojlanishidan dalolat beradi. Turoperatorlik xizmatlariga bo'lgan talabning oshishi, turizm xizmatlari hajmining kengayishi va turistlar sonining ko'payishi bu jarayonni qo'llab-quvvatlamokda. Ayniqsa, Yevropa va Shimoliy Amerika turoperatorlari xalqaro bozorning yetakchilari sifatida ko'rsatilib, ularning umumiy ulushi sezilarli darajada yuqori. Raqamli texnologiyalar va onlayn platformalar turoperatorlar uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Mijozlarga onlayn xizmat ko'rsatish, mobil ilovalar va boshqa raqamli yechimlar turoperatorlik faoliyatini yanada qulay va samarali qilishda yordam

beradi. 2020 yilda turoperatorlarning 85% i onlayn xizmat ko'rsatishga o'tganligi bu tendensiyaning muhimligini ko'rsatadi.

Turoperatorlar faoliyatida ekologik barqarorlikka e'tibor qaratilayotganligi quvonarli holatdir. Turizm sohasida ekologik muammolarni hal qilish, chiqindilarni kamaytirish va energiya tejamkorlik texnologiyalarini qo'llash orqali turoperatorlar o'z mijozlariga ekologik sayohatlar taklif qilmoqdalar. Bu nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilish, balki turistlarning ekologik ongini oshirishga ham xizmat qiladi. Pandemiya davrida turoperatorlar katta yo'qotishlarga duch keldi. Xalqaro sayohatlar kamayishi va karantin choralarining joriy etilishi sababli turoperatorlarning daromadlari keskin pasaydi. Bu davrda ko'plab turoperatorlar faoliyatini vaqtincha to'xtatishga yoki qisqartirishga majbur bo'ldi. Biroq, bu holat turoperatorlarning moslashuvchanligini va yangi sharoitlarga tez moslasha olish qobiliyatini ham ko'rsatdi. Yevropa va Shimoliy Amerika turoperatorlari xalqaro turizm bozorida yetakchilik qilayotgan bo'lsa-da, Osiyo va Tinch okeani mintaqasi ham tez sur'atlarda rivojlanmoqda. Bu mintaqalar yangi turizm bozorlariga aylanib, turoperatorlar uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Shu bilan birga, bu mintaqalarda turizm infratuzilmasini rivojlantirish va xizmat sifatini oshirishga e'tibor qaratish zarur.

Xulosa. Tadqiqot natijalari jahon turizmida turoperatorlik faoliyatining rivojlanishi va istiqbollari haqida qimmatli ma'lumotlarni taqdim etdi. Turoperatorlik sohasidagi o'sish tendensiyalari, yangi texnologiyalarni joriy etish va ekologik masalalarga e'tibor qaratish bu sohaning barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim omillar hisoblanadi. Shu bilan birga, COVID-19 pandemiyasi kabi global inqirozlar turoperatorlik faoliyatiga jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligini ham unutmash kerak.

Kelajakda turoperatorlik faoliyatining samaradorligini oshirish va barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish lozim:

1. Yangi texnologiyalarni joriy etish: Turoperatorlar raqamli texnologiyalarni faol qo'llab-quvvatlashlari va mijozlarga qulay onlayn xizmatlar taqdim etishlari zarur. Bu nafaqat xizmat sifatini oshiradi, balki raqobatbardoshlikni ham ta'minlaydi.
2. Ekologik barqarorlik: Turoperatorlar ekologik masalalarga e'tibor qaratishlari va ekologik sayohatlar taklif qilishlari lozim. Bu nafaqat atrof-muhitni muhofaza qilish, balki mijozlarning ekologik ongini oshirishda ham yordam beradi.
3. Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash: Davlat idoralari turoperatorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash uchun maxsus dasturlar va yengilliklar taqdim etishlari zarur. Bu, ayniqsa, pandemiya kabi inqiroz davrlarida muhim ahamiyatga ega.
4. Mintaqaviy rivojlanish: Turizm infratuzilmasini rivojlantirish va xizmat sifatini oshirish orqali yangi mintaqalarda turizm sohasini rivojlantirish lozim. Bu turoperatorlar uchun yangi bozorlarni ochib beradi va global turizmning barqaror o'sishini ta'minlaydi.
5. Mijozlar bilan muloqot: Turoperatorlar mijozlar bilan muloqotni yaxshilash, individual xizmatlar taklif qilish va mijozlarning qoniqishini oshirishga e'tibor qaratishlari zarur. Bu mijozlar sadoqatini oshirish va turoperatorlik brendlarini mustahkamlashga yordam beradi.

Yuqorida keltirilgan chora-tadbirlar jahon turizmida turoperatorlik faoliyatining samaradorligini oshirish va barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Turoperatorlar o'z faoliyatlarini zamonaviy talablar va tendensiyalarga moslashtirish orqali global turizm bozorida muvaffaqiyatga erishishlari mumkin.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Kozhevnikova, M. A., Kurbakova, S. N., Artemyeva, Y. V., Palanchuk, N. V., & Umarov, M. M. (2020). Development of International Tourism in the Context of Integration Processes. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 11(4), 1013-1018.
2. Kulak, N. V. (2019). Modern development trends in the global tourism market. *Bulletin of the Kyiv National University of Technologies and Design. Series: Economic Sciences*, 141(6), 96-104.
3. Kuzakhmetova, S. Y., Sitdikova, L. B., & Shilovskaya, A. L. (2016). International tour operators' responsibility guarantees in developing legislation in the Russian Federation. *Tourism Management Perspectives*, 20, 66-69.
4. Mirzayev, A. T. (2024). Priorities for the development of entrepreneurial activity in tourism. *World of Scientific news in Science*, 2(2), 103-118.
5. Saienko, V., Mezentseva, I., Tolchieva, H., & Salkova, I. (2021). Efficiency of tourism operators' and tourism agents' activities in the market of tourist services of Ukraine. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 11(8), 1960-1966.
6. Tosun, C. (2005). Stages in the emergence of a participatory tourism development approach in the developing world. *Geoforum*, 36(3), 333-352.
7. Volchetsky, R. (2015). European Experience of State Regulation of Tourism Development and Models of its Implementation. *Public policy and economic development*, (5), 36-48.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 7 (4) – 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари**” электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).